

СТ А Н О В И Щ Е

от проф. д.н. Юлия Георгиева Дончева, PhD

Русенски университет „Ангел Кънчев“

относно материалите на докторант *Мария Филипос Манариоти*, за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“, в област на висше образование 1. Педагогически науки, по професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика), с научен ръководител проф. д-р Неда Златинова Балканска, в Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Факултет по науки за образованието и изкуствата с тема на дисертационния труд: *„Използване на информационни и комуникационни технологии при обучението на ученици с ХАДВ на гръцки език“*.

Данни, констатация и преценка на конкурсната процедура, докторантурата, дисертацията, автореферата и публикациите за конкурса.

1. Съответствие на процедурата с действащата нормативна уредба. Данни за конкурса и докторантурата – На основание чл. 4 от Закона за развитие на Академичния състав в Република България (обн. ДВ, бр. 38 от 21.05.2010 г., изм. ДВ. бр. 81 от 15.10.2010 г., изм. ДВ бр. 101 от 28.12.20210 г.; изм. бр. 68 от 02.08.2013 г., в сила от 02.08.2013 г.; изм. И доп., бр. 30 от 03.04.2018 г., в сила от 05.05.2018 г.), решение на Факултетния съвет на Факултет по науки за образованието и изкуствата от 12.12.2023 г., Протокол № 16 и на основание Заповед № РД-38-661 от 18.12.2023 г. на Ректора на Софийски университет, редовен докторант Мария Филипос Манариоти е отчислена с право на защита с положително решение на първичното звено за готовност и е открита процедурата ѝ. Даден

е ход за защита на дисертационния труд. Спазени са всички предварителни законови и нормативни правила предвидени по настоящата процедура.

2. Общо биографично представяне на кандидата (образование, квалификации, професионален опит и др.).

В обобщен вид от представената автобиография е видно, че образователния ценз, академичното израстване и надграждане на докторантката е много активно и динамично. От 2005 до 2018 година тя системно и целенасочено повишава компетенциите си. Тук ще изнеса само част от тях, а именно **Образование и квалификация:**

28/06/2005: German Degree: Zertifikat Deutsch of the Goethe Institute.

2005-2008: General Lyceum Certificate (Grade: 19.1).

2008- 2012: Bachelor's degree in the Department of Primary Education - Democritus University of Thrace (Grade: 8.28, Very Good). Date of completion: 15/6/2012.

23/08/12: Certified Computer User (CCU by ACTA).

22/01/2015: Postgraduate Diploma in Education Sciences - Special Education (University of Nicosia).

30/06/15: Knowledge of the Braille Blind Writing and Reading System by the center for the education and rehabilitation of blind people in Thessaloniki.

01/09/2018: English Proficiency Degree: LRN Level 3 Certificate in ESOL International (CEF C2).

Освен това тя представя и множество сертификати, участия в семинари, проекти, дейности и активности с широк обхват на тематичност, но в основата е фундаменталните компетенции по Специална педагогика. Прави впечатление непрекъснатото желание, стремеж и реализация към обучение, самоусъвършенстване и провокиране към нови академични постижения на докторантката, като това последното до момента, а именно образователна и научна степен доктор (PhD).

3. Актуалност на проблематиката на дисертационния труд.

Актуалността на темата "Използване на информационни и комуникационни технологии при обучението на ученици с ХАДВ на гръцки език" е свързана с редица фактори, включително:

- **Повишаването на достъпността на информационните и комуникационните технологии (ИКТ) в България.** В днешно време компютрите, таблетите и смартфоните са широко разпространени и достъпни за повечето хора. Това прави възможно използването им и в образованието, включително и за обучението на ученици с ХАДВ.

- **Положителното въздействие на ИКТ върху развитието на учениците с ХАДВ.** ИКТ могат да помогнат за подобряване на концентрацията, вниманието и комуникационните умения на учениците с ХАДВ. Те могат да бъдат използвани за индивидуализиране на обучението, за предоставяне на обратна връзка и за създаване на по-забавно и интересно учебни среда.

- **Нуждата от подкрепа за учениците с ХАДВ в учебния процес.** Учениците с ХАДВ често срещат трудности в обучението, което може да се отрази негативно на тяхното представяне. ИКТ могат да бъдат използвани за предоставяне на допълнителна подкрепа и за улесняване на успеха на тези ученици.

В България има редица инициативи за използване на ИКТ в образованието, включително и за обучението на ученици с ХАДВ. Например, Министерството на образованието и науката финансира проекти за разработване на електронни учебни материали и за обучение на учители за използването на ИКТ в обучението.

Както винаги научния ръководител на докторантката, проф. д-р Неда Балканска, национално и международно признатия учен, намира най-

актуалното, най-ценното, най-съвременното, и в случая менторирайки, извеждайки до край тази трудна тематика, както като обект и предмет, така и като методология на изследване и финализирайки този научен труд до връх, който е образец за всички начинаещи учени! Освен това, всяко едно изследване, теоретично, практическо или практико-приложно, свързано с децата и лицата със специални образователни потребности (в случая с ХАДВ), носи потенциала, допълва и насладва информационната банка за ефективната работа за развитие и напредък на взаимодействията и взаимоотношенията за всички таргетни групи. В съвременното тази информация е от изключителна необходимост, затова трябва да се популяризира и мултиплицира, а не да остане в хартиените страници на научния труд. Поздравления!

4. Структура и съдържание на дисертационния труд. Данни за дисертацията - Дисертационният труд е с обем 211 страници, от които 139 страници са активния текст, следват Публикации по темата и Приложения. Структурата му включва Увод, Четири глави (*Първа глава* - Хиперактивност с дефицит на вниманието (ХАДВ) – дефиниция, терапия и обучение, *Втора глава* – Съвременни тенденции в образованието на ученици с ХАДВ, *Трета глава* – Методология на изследването, *Четвърта глава* – Анализ на резултатите). Заключение и Приноси. Библиографията включва 184 заглавия, източници и интернет ресурси на латиница. Включени са впечатляващ по обем Приложения.

5. Научнотеоретични и практико-приложни приноси.

Съдържание и оценка на научните приноси - Докторант Мария Манариоти извежда 6 (три основни) както и заключение и изводи, които съответстват и колерират на дисертабилното изследване. Приемам нейната формулировка, допълвайки ги по следния начин:

- Мултимедийните материали, като специални ресурси, видеоклипове, аудио файлове и интерактивни приложения, могат да помогнат за поддържане на интереса на учениците с ХАДВ и за повишаване на концентрацията им. *Използване на мултимедийни материали за подобряване на концентрацията и вниманието.*

- ИКТ могат да бъдат използвани за създаване на индивидуализирани програми за обучение, които да отговарят на индивидуалните потребности на учениците с ХАДВ. *Използване на индивидуализирани програми за обучение.*

- ИКТ могат да бъдат използвани за предоставяне на обратна връзка на учениците с ХАДВ в реално време, помагайки им да подобрят представянето си. *Използване на обратна връзка за подобряване на самопрезентирането.*

- ИКТ могат да бъдат използвани за създаване на забавни и интерактивни дейности, които да стимулират интереса на учениците с ХАДВ и да ги мотивират да се учат. *Използване на забавни и интерактивни дейности за стимулиране на интереса.*

Използването на ИКТ в обучението на ученици с ХАДВ може да има редица положителни ефекти, включително:

- Подобрена концентрация и внимание.
- Повишено представяне в учебния процес.
- Развитие на комуникационните умения.
- Намаляване на стреса и тревожността.
- ИКТ могат да бъдат използвани за подобряване на обучението и успеха на тези ученици като цяло.
- И други.

Обобщавайки задължителната част от становището за приносните моменти на научния труд ще отбележа, че разработки от този род трябва да намерят място в научната литература, за да могат педагогическите, непедagogически специалисти, експертите, заинтересованите по проблематиката, тук конкретно и за родителите също така, да открият своите отговори.

6. Данни за автореферата. Авторефератът, с общ обем от 50 страници, от които една страница „Научни приноси“ и една страница за публикациите по темата (6 на брой) отговарят на всички стандартни изисквания за синтезирана и адекватна, аналитико-систематична разработка на първичния документ, научния текст, както и обективното отразяване съдържанието на дисертационното изследване. Спазени са научните и техническите изисквания за оформянето и презентирането му в хартиения вариант, и в дигиталния вид като On-line публикация. Коректността е видна, анализирана е научната стойност на научния труд, както и количествените данни по нормативните изисквания в националните и вътрешно-институционалните закони и правилници.

Констатирам с удовлетвореност, че няма допуснати нарушения, относно съответствието на дисертацията и оригиналността на труда с изискванията на ЗРАСРБ, Правилника към него, Правилника за придобиване на научни степени в СУ „Св. Климент Охридски“ и вътрешните правила на институцията.

7. Публикации по темата на дисертацията (съдържание и изпълнение на наукометричните изисквания).

7.1. Данни за публикациите.

Дисертантът представя 6 (шест) публикации по темата на научното изследване, издадени в периода 2020 – 2021 година. Всичките са

самостоятелни. Съдържанието им е адекватно и съответства на дисертацията, както като етапност, така и като континуум.

7.2. Преценка за съответствие на научната продукция според изискванията на ЗРАС: Докторантката участва със следната научна продукция, съотнесена към Наукометричните критерии за минималните национални изисквания към научната и преподавателска дейност на кандидатите за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности, Област 1. Педагогически науки, както следва:

- *Дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“, Група А, Показател 1 → 50 точки.*

- *Група Г 7. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове: 6 брой самостоятелни x 10 точки = 60 точки;*

Публикации - общо 6 броя, самостоятелни, публикувани в периода от 2020 до 2021 г. Общ брой точки по показател Публикации = 60 точки.

Общ брой точки по показатели от групи А и Г = 110 точки.

От тук, категорично може да се обобщи, че сумата от показателите на съответните групи **напълно отговаря**, надвишавайки многократно, минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал.1 от ППЗРАСРБ и съответно по чл. 24, ал. 1 на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ (за образователната и научна степен „доктор“) за област 1. Педагогически науки, Професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика).

8. Лични впечатления.

Не познавам лично Мария Филиппос Манариоти, но съдейки по научната продукция – дисертация, автореферат и публикации, предоставена за участие в конкурса, мога да констатирам, че заедно, под изключително

професионалното и компетентно ръководене на научния си ръководител проф. д-р Неда Балканска, е финализиран научен труд, чиято тематика е особено значима, актуална и бих казала на крачка пред времето си, не съдържаща значими слабости, които да омаловажат нейните достойнства. Поздравления!

9. Бележки, препоръки и въпроси.

Като препоръка мога да отбележа следното: добре е докторантката да разшири своето участие в международни образователни проекти. Тоест да има стремеж за/към популяризиране на резултатите от изследователската дейност в публикации, конференции, научни срещи и т.н., за да бъдат чути, видими и разпознаваеми резултатите, които наистина са значими.

Въпроси:

- Може ли Вашият модел да се приложи в по-широк мащаб, като национален, например? Посочете, според Вас, трудностите, факторите, които биха възпрепятствали масовото внедряване на концепцията Ви?

- Как виждате като цяло приложението на разработката, в бъдещата Ви конкретна работа (от тук нататък, как ще го/я развивате)?

10. Заключение - Докторант Мария Филиппос Манариоти е изпълнил задълженията си произтичащи от изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ, Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“, както и задълженията по съответния индивидуален учебен план на докторанта, тоест отговаря на минималните национални изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ и чл. 1а, ал.1 от ППЗРАСР. Формата и съдържанието на дисертационния труд отговарят на изискванията на чл. 27 от ППЗРАСРБ. Всички административни процедури са спазени.

Имайки предвид гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** за проведеното изследване, представено в дисертационния труд, автореферата, постигнатите резултати и приноси.

Заявявам своя **положителен вот** за **присъждане на образователната и научна степен „Доктор“** на **Мария Филиппос Манариоти** от професионално направление 1.2. Педагогика (Специална педагогика), област на висше образование 1. Педагогически науки.

Изготвил становището,

в качеството си на член на научното жури:

(Проф. д.н. Юлия Дончева, PhD)

09.01.2024 г.

